

מאמר שני
בסדרה –
המשך
ישיר למאמר
בריאית האדם

על הדין והחסד: מסע מראש השנה ליום הכיפורים

סוד התשובה והאמת בימים הנוראים, והפיכת החידלון האנושי לנקודת צמיחה.

מאת אודי הרשלר

מאין באנו ולאן אנו הולכים בהבנת בריאת האדם

הדילמה המטרימה (מאמר קודם)

מידות האמת והשלום:
שוללות בריאה
(כולו שקרים, מלא קטטות).

מידות החסד והצדקה:
מחייבות בריאה
(עושה צדקות וגומל חסדים).

המיקוד הנוכחי

הפיוט ונתנה תוקף מאיר
אלמנט מובהק אחד:
הופעתה של האמת בדין.
אלוהים יושב על כסאו
באמת – וזו המחייבת אותו
להיות דיין, יודע ועד.

ראש השנה ונקודת המוצא האפריורית של הבריא

ראש השנה הוא יומה של ההשקפה החיצונית,
האובייקטיבית והמוחלטת. ביום זה המציאות חוזרת
לנקודת ההתחלה, ושאלת היסוד האונטולוגית
מוצפת מחדש:

האם האדם אכן ראוי להיברא?

להבדיל משאר הנבראים שבראיתם טריוויאלית (ויהי
אור), האדם נבחן מול מידת האמת ההיולית במלוא
חריפותה המצמיתה.

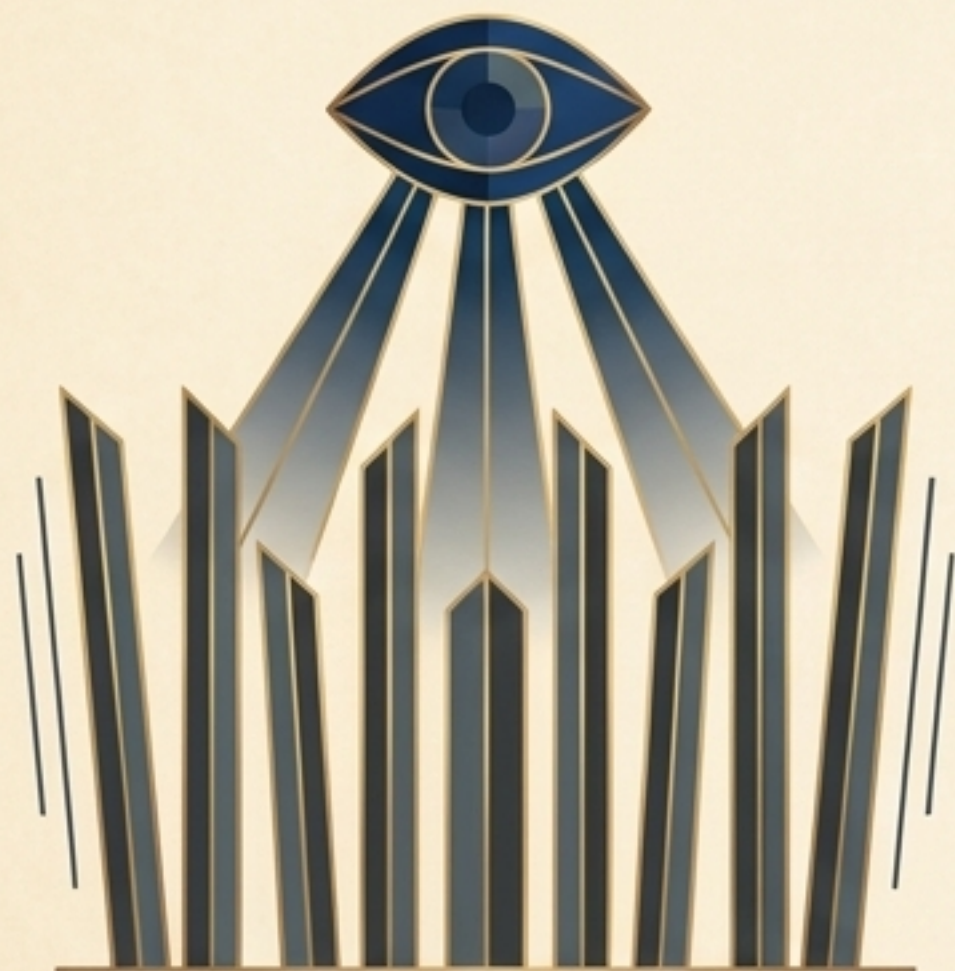
דיין

יודע

עד

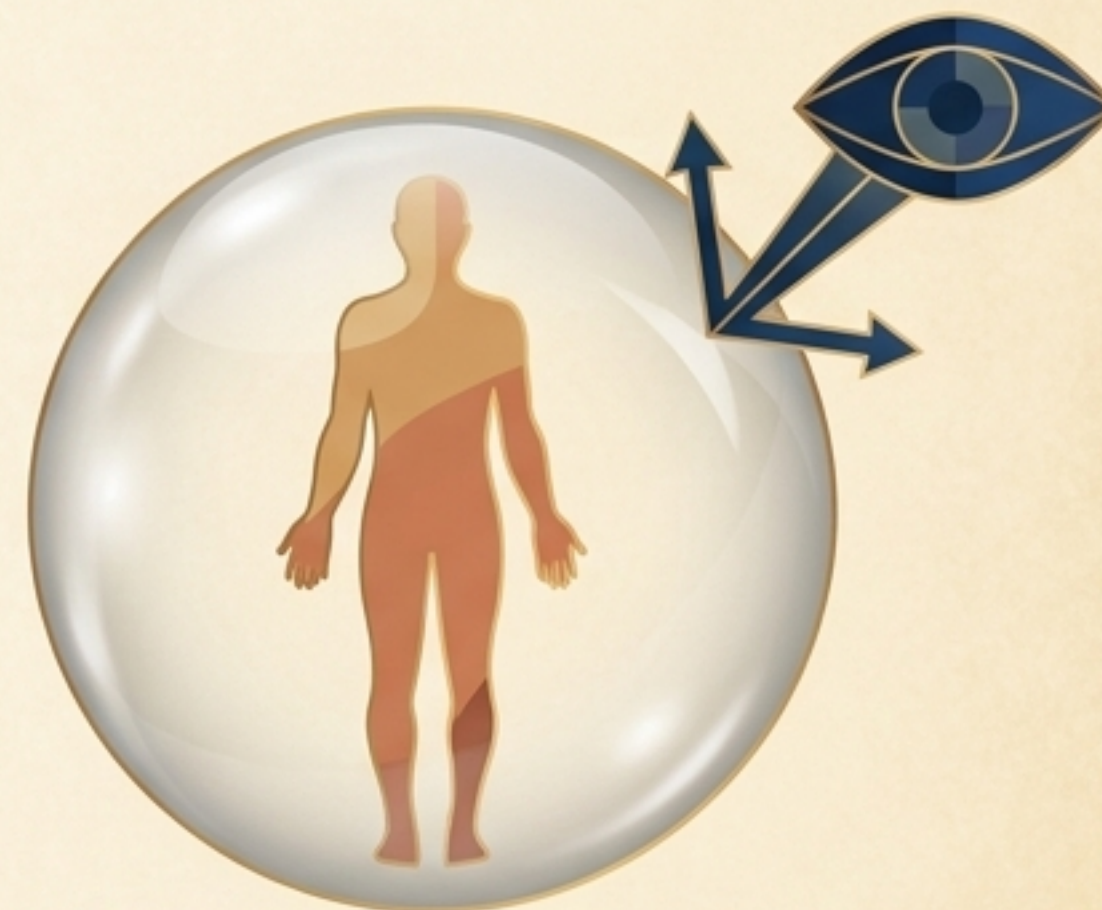
הזעזוע הקוסמי אל מול קול השופר: ומלאכים יחפזון

המלאכים

יציבותם הקיומית מתערערת. מלאכים שנקראו שמדיב עומדים הופכים לנחפזים. ראייתם היא הטרונומית – כי לא יזכו בעין בדין. הם רואים את עצמם דרך מבע ראייתו של אלוהים.

האדם

ראייתו אוטונומית. הוא עלול לראות עצמו כזכאי בדין, מנותק מהאמת האובייקטיבית. לכן, מול מידת האמת, האדם נידון לכישלון מראש בהיותו יצור דינמי ומשתנה.

האדם כישות רגעית: הקשר ההדוק בין שקר לשכחה

זיכרון חופף למידת האמת (נצחיות, קביעות, רציפות). לעומתו, השקר נרדף לשכחה – הוא קיים רק בנקודת זמן מסוימת ומתפוגג (כמו מים המכזבים). האדם מוגדר ככולו שקרים משום שהוא כולו שכחה. מעשיו נטולי רציפות, מה שהופך אותו לישות רגעית נטולת פרספקטיבה של אמת.

האשליה האופטית של החתימה האנושית ביומיום

חותם יד כל אדם בו. האדם מתיימר לחקוק את מעשיו
בממד הנצח (המאוד האנושי). הוא מנסה להתגבר על
היותו ישות. ודיומן ישות חולפת ולחתום את הווייתו
בספר הזיכרונות.

אך תחת ההשקפה האובייקטיבית של הדיין ויודע ועד,
מאמץ סזיזיפי זה מתגלה כאשליה. תחת מבט זה, חל
עליו הכלל העצוב: ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל
הכל הבל – שוויון מוחלט במוות ובחידלון.

המהפך המבני של הפיוט: מתכונת לקויה למנוע של גאולה

האנטומיה של ההשתנות האנושית

תפילה

שאיפה אל המעבר.
מחלצת מהסטטיות
ונוטעת דינמיות. כוח
שמסוגל לעורר את כל
הבריאה לצמוח.

צדקה

יציאה מגבולות האגו.
מעבר מתביעת האמת
הנוקשה אל הצדק ההוליסטי –
מבט רחב על החברה, הקהילה
והשתלמות הבריאה.

תשובה

הופכת את פגם ההפכפכות
(השקר האנושי) לכוח.
האדם מסוגל להשתנות מרשע
מוחלט לדבק בשכינה,
מתוך בחינה מתמדת.

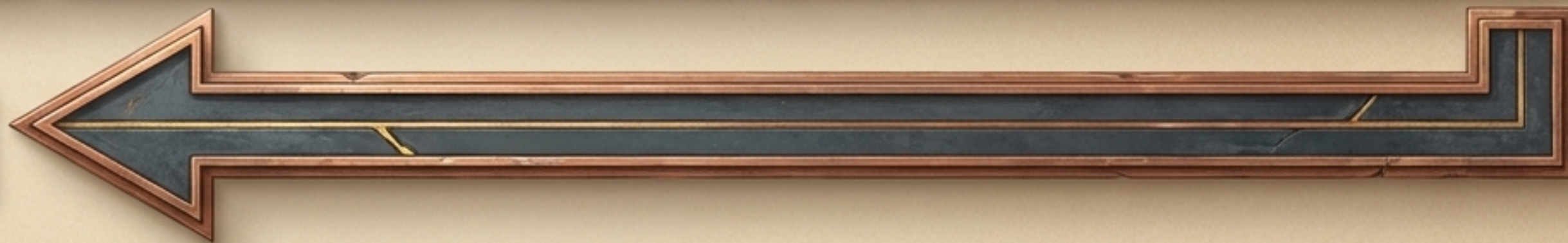
הבינוניות אינה מעמד, אלא טבע אנושי גנרי

צדיקים לחיים

רשעים למוות

הבינוניות כהגדרה אנושית

נדחה ליום
הכיפורים

האדם הוא בהגדרתו מלא קטטות – ישות בלתי קונסיסטנטית שנעה בין כוונה מוסרית לבין הפוכה לחלוטין. לו מידת האמת המוחלטת של ראש השנה הייתה פוסקת לבדה, דינו של האדם היה נחרץ לוחרץ למוות. לכן, חתימת הדין של רוב האנושות נדחת ליום הכיפורים, כדי לאפשר לתנותיות האנושית להפוך לכלי של תיקון.

אמת מארץ תצמח: מהפכת יום הכיפורים

ביום הכיפורים, האמת מושלכת משמים לארץ.
היא אינה כופה עצמה מלמעלה, אלא
נתבעת לצמוח מתוך הדינמיות האנושית
האנושית עצמה.

זוהי אמת של תשובה – אמת סובייקטיבית
שמכירה בכך שהקטזה והחולשה האנושית הן
למעשה הנקודה הארכימדית שממנה האדם יכול
להשתנות, להשתפר ולגדול.

הפרדוקס הקיומי בתפילת נעילת שערים

נקודת האפס (הבל ותוהו)

**"מה אנו מה חיינו...
ומותר האדם מן הבהמה אין"**

האמת הנוקבת המאירה את דמות האדם
במובנה הובנה העלוב ביותר.
חזרה למקום העפרי והבסיסי.

ההכרה האלוהית (מובדל ומוכר)

**"אתה הבדלת אנוש מראש
ותכירו לעמוד לפניך"**

האדם מובדל ומיועד להארת
פנים ייחודית.

האמת של יום הכיפורים דורשת להגיע לנקודת האפס המוחלטת, ביטול לעומת ההווה
האלוהית, ומשם – להיוולד מחדש כישות צומחת ומשתלמת.

הציפייה האלוהית: ועד יום מותו תחכה לו

הדינמיות האנושית אינה
מתרחשת בחלל ריק, אלא אל
מול ציפייתו של אלוהים.

תהילתו של אלוהים היא בכך
שהוא קשה לכעוס ונוח לרצות –
הוא ממתין ומצפה לתנועת
התשובה האנושית.

רצייה זו אינה מותנית; התנועה
הפנימית של האדם לעבר תיקון היא
זו המעניקה אימות אונטולוגי לעצם
הווייתו ומונעת את גזירת נפסדותו.

ארכיטקטורת כסא הכבוד: ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת

ההכלאה המושלמת בין שתי
המידות: אלוהים יושב על
כסא שיצוק מחומר הגלם
הגלם של הדין (אמת
מוחלטת), אך אדני הכסא
יצוקים על מצע של חסד
(ראייה הוליסטית,
מתפתחת וסולחת).

כך האמת יכולה להכיל את
החסד, להתאים למציאות
האנושית, ולקיים עולם
שבו חסד ואמת נפגשו.

חותם הנצח באדם החולף: ושמנו קראת בשמך

אף על פי שהאדם הוא עפר ואפר, קיומו מתאמת בזכות דיאלוג התשובה ההולך ומשתלם אל מול נצחיות האלוהים. באופן פרדוקסלי, דווקא האדם, שאופיין כה נחות ונפסד תחת עדשת האמת של ראש השנה, הוא זה הזוכה לן מאומת וחרוט בשם הנצח של ההוויה האלוהית ביום הכיפורים.

(סוף מאמר שני)